

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler:
Anne Nesheim Egeberg
Epost:
ane@forbrukerradet.no

Vår dato:
16.04.2013

Vår referanse:
13/350 - 2

Deres dato:

Deres referanse:
13/42 KSJ

Høring – NOU 2013:3 Pensjonslovene og folketrygdreformen III og Finanstilsynets høringsnotat 8. januar 2013 om håndtering av levealdersrisiko i ny lov om kollektiv tjenstepensjonsforsikring

Det vises til brev datert 11. januar 2013 om overnevnte sak. Forbrukerrådet har ingen konkrete merknader til Banklovkommisjonens utredning. Forbrukerrådet ønsker imidlertid å sette fokus på et mer overordnet tema, det at pensjonssystemet samlet sett fremstår som svært komplisert. Dette ble påpekt allerede i Pensjonskommisjonens mandat datert 30.03.2001, hvor kommisjonen ble bedt om å vurdere tiltak som kunne bidra til forenklinger og gjøre et fremtidig pensjonssystem mer oversiktlig. Forbrukerrådet registrerer at pensjon fortsatt oppleves av svært mange som meget komplisert og lite tilgjengelig, og det er fra før av et lav-interesse produkt som mange har lite kunnskap om. Det er liten tvil om at tema er omfattende og komplekst og at det er utfordrende å ivareta mange ulike hensyn og samtidig få fremstilt pensjonssystemet på en pedagogisk og lettfattelig måte. Vi tror likevel man er nødt til å forsøke å ivareta dette hensynet på en enda bedre måte enn det ligger an til nå.

I den sammenheng bør det vurderes forenkling ved å etablere ett enkelt utgangspunkt, en unik "samleside" eller "konto" for hver enkelt fremtidig pensjonsmottaker hvor alle pensjonsmidler, både egeninnbetalt sparing og arbeidsgiverinnbetalte rettigheter fra tidligere ordninger, er samlet. Løpende ordning fra nåværende arbeidsgiver bør også fremkomme som en størrelse, og gi en prognose for hvordan fremtidig pensjonsutbetaling vil bli gitt viss forutsetninger. Det bør kunne fremkomme uavhengig av om det er en ytelses-, hybrid- eller innskuddsordning. Det vil gi hver enkelt fremtidig pensjonsmottaker en helt annet mulighet til å forholde seg til, og få oversikt over, egen pensjonsopptjening og -sparing. En løsning i form av en unik pensjonskonto, hvor midlene er bundet til pensjonsutbetalingene starter, må selvsagt være leverandørnøytral. Det må være mulig for fremtidig pensjonsmottaker å endre plasseringsalternativer, like gjerne som leverandører, i hele opptjeningsperioden.

Alle, både arbeidstagere, arbeidsgivere, pensjonsinnretningene og storsamfunnet som sådan er tjent med et bærekraftig pensjonssystem. Alle er også tjent med at usikkerheten knyttet til hvordan de nye løsningene til slutt vil bli, ikke trekker ut i tid lenger enn nødvendig. Samtidig er det ved en så omfattende pensjonsreform som man nå er i ferd med å gjennomføre, viktig at uavhengige fagmiljøer har hatt tilstrekkelig med tid til en bred og grundig tilnærming og fått analysert og utredet ulike alternativer og sannsynlige konsekvenser av disse ved en eventuell implementering.

I de fremtidige vurderingene må sluttbrukerinteressene få en langt mer sentral rolle. Dersom man skulle ende opp med fremtidige private tjenstepensjonsløsninger som innebærer at risikoen knyttet til fremtidige pensjonsutbetalinger i stor grad er skjøvet over fra arbeidsgiver og pensjonsinnretning til den enkelte arbeidstager, forutsetter det et håndgripelig og oversiktlig system. God informasjon og opplæring vil også være essensielt. Det tar tid å bygge opp kompetanse og en ny kultur der arbeidstagerne som hittil har vært i en ytelsesordning må ta vesentlig mer ansvar selv og forholde seg til investeringsvalg, risikoforståelse og tidshorisont. Det fremholdes fra flere hold at det antagelig vil være behov for økt privat sparing til pensjon på toppen av folketrygd og tjenstepensjon, og det er også noe det må bygges større bevissthet rundt og en bredere kultur for. Slike prosesser tar tid. Dersom en sammenlignings- og veiledningstjeneste på finansportalen.no kommer raskt på plass, kan det bidra til bedre informerte forbrukere ved å tilby uhildet, nøytral og kostnadsfri informasjon.

Forbrukerrådet er tilfreds med at Finansdepartementet i brev datert 20. mars 2013 har bedt Banklovkommisjonen om å utrede om det er ønskelig og mulig å etablere en form for ytelsesbasert kollektiv alderspensjon tilpasset ny alderspensjonsopptjening i folketrygden. Etter vår oppfatning er det liten tvil om at ytelsesbaserte pensjonsordninger er enklere å forstå og forholde seg til for arbeidstagerne, og at det er en ordning som gir arbeidstagerne større grad av trygghet og forutsigbarhet. Selv om standardmodellen med høy innbetaling fra arbeidsgiver kan bli tilnærmet like god som en ytelsesbasert ordning, har de største aktørene på tilbydersiden allerede varslet at de planlegger å kun tilby grunnmodellen. Dette begrunnes med at arbeidsgiverne ønsker rimelige løsninger med forutsigbare kostnader for bedriften. Det er derfor grunn til å tro at svært mange arbeidstagerne vil ende opp med grunnmodellen med minimumsinnskudd fra arbeidsgiver på to prosent av lønn.

Når det gjelder Finanstilsynets høringsnotat om håndtering av levealdersrisiko, registrerte Forbrukerrådet at samtlige partier på Stortinget umiddelbart etter at forslaget ble gjort kjent uttalte at det ikke er aktuelt å innføre et system med kjønnsdifferensierte premier og ytelser.

Forbrukerrådet deler den oppfatningen, og er opptatt av at det ikke diskrimineres hverken på kjønn eller alder i et nytt pensjonssystem. Ettersom levealderen fortsetter å øke og folk må stå stadig lenger i arbeid, må man sikre god mobilitet også for de eldre arbeidstagerne.

Såkalte "brede pensjonsordninger" som blant annet LO har tatt til ordet for, virker å kunne avhjelpe utfordringer knyttet til både overføring av pensjonsrettigheter ved skifte av arbeidsgiver, og gjøre det enklere å omfordele pensjonsmidler mellom kjønn og bransjer slik at det kan være mulig å operere med kjønnsnøytrale premier gjennom premieutjevning.

Vennlig hilsen
FORBRUKERRÅDET

Audun Skeidsvoll
direktør forbrukerpolitisk avdeling

Jorge B. Jensen
fagdirektør finans

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke signatur.